

Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық
Университеті

Доури әдісі

Тексерген: Қиясова Л.Ш

Орындаған: Шыңдалы Ш.М

Лоури әдісі-қала экономикасы секторының сондағы қала халқының өсуіне негізделген. Базалық секторды дамыту қызымет көрсету саласының дамуына, сондағы тұрғындар саны артуына және үй шаруашылығындағы адамдар саны артуына тәкелей әсер етеді.

**1)Қызмет
көрсетуші
сектор**

**2)Базалық
сектор**

**3)Үй
шаурашылығы**

**Қала
экономикасына
әсер ететін 3 негізі
сектор**

Базалық сектор алатын орны орасан зор. Оның міндеті сыртқа тауар, өнімдер шығаруға (экспорттауға) негізделген. Одан түскен қаржыны әлемнің басқа елдерінен өздерінде жоқ керекті дүниелерді сатып алуға жұмасалады. Базалық сектор қаланың негізігі беті деп атасақ болады, өйткені қала халқының тұрғындар саны, орналасуы негізделген. Сонымен қатар базалық секторға: құрылыс, ЖОО, басқару, транспорт т.б кіреді.

Қызымет көрсетуші сектор негізінен базалық секторды қамтамасыз етуші ретінде болып келеді, сонымен қатар адамдардың өмірін қамтамасыз етуші: мейрамхана, химчистка, кір жуу, жөндеу орындары.

Үй шаруашылығы секторына негізінен-
жұмыс жасамайтын зейнеткерлер, балалар,
жұмыссыз адамдар жатады.

Кейбір дамыған мемлекетте **бейресми сектор** бар. Бейресми сектор дегеніміз ауылдардын немесе көшіп келген босқындар жатады.

Яғни тұрақты жұмысы жоқ қалаға келіп орналасқан мигранттарды айтамыз. Олар тұрақсы әртүрлі жұмыстар жасап күн көреді

Самсы

Шағын қала

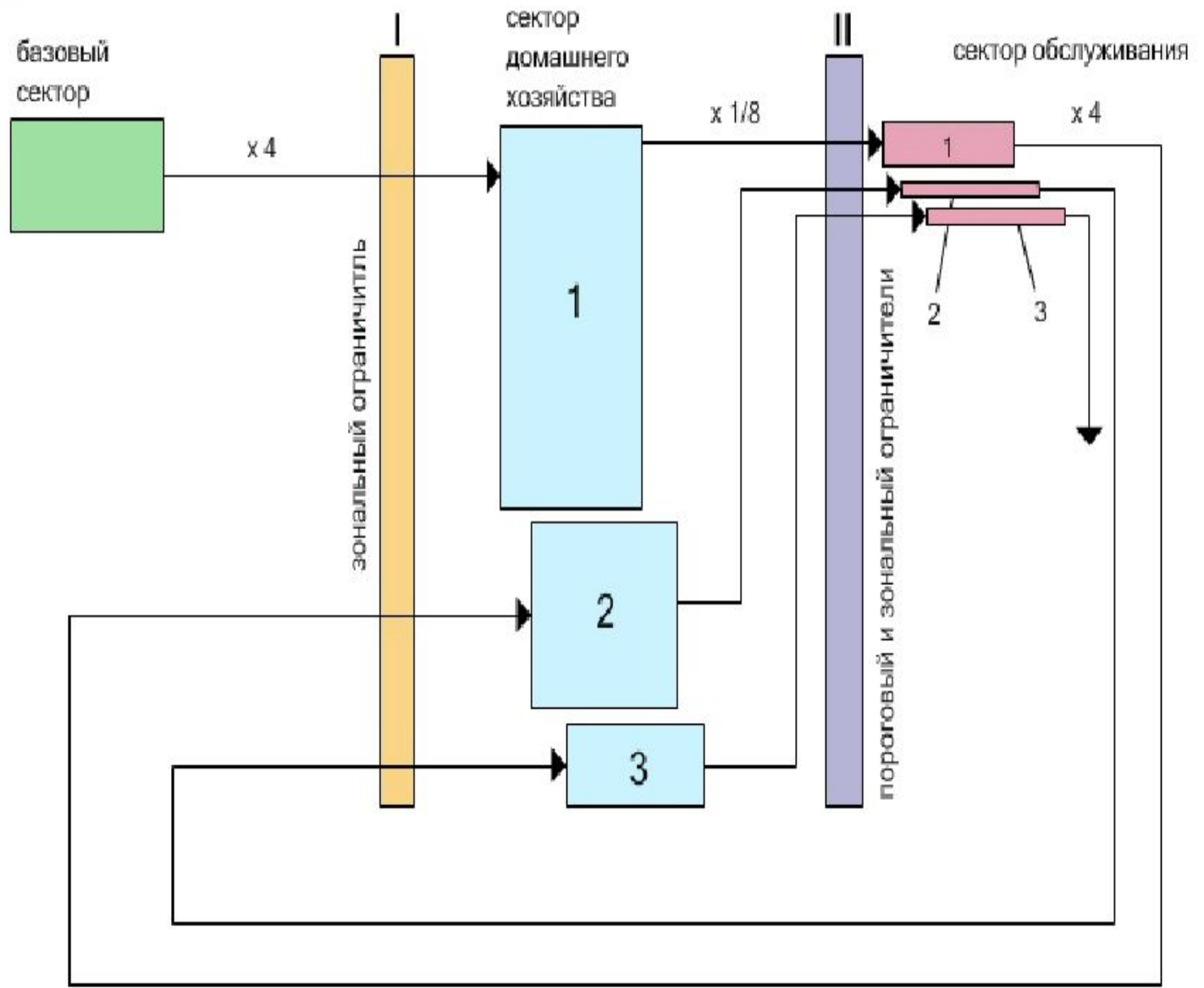
Кен
шығару

Жабдықтар өндіру
фабрикалары

Жөндеу
шеберханалары

Байыту
кәсіпорындары

100 шақташы

+

Қала

=

100 жұмыспен
қамтылғандар

+

=

$$1+2+1=4$$

$$100*4=400$$

Қала халқының барлық саны:

толық жұмыспен қамтылғандар * h

$$1 - (s * 4)$$

h-үй шаруашылығындағы мультипликатор
s-қызмет көрсету саласындағы мультипликатор

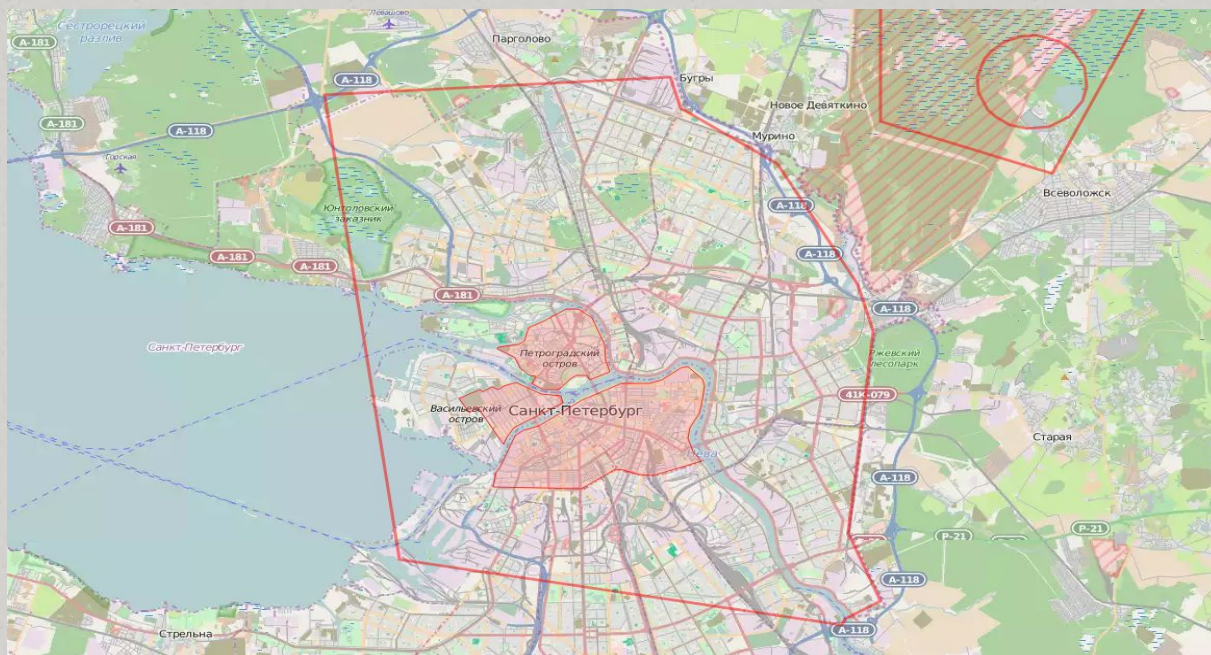
Бұл дегеніміз базалық сектордағы адам саны 100-ге өскен жағдайда
алғашқы айналымда
қала саны орта есеппен 667 ге өседі деген сөз.

Қала халқының толық саны:

$$\frac{100 * 4}{1 - (\frac{1}{10} * 4)}$$

$$= 666.6$$

Лоури әдісінің есебінде сонымен бірге «зоналдық шектеу» деген түсінік бар (өнеркәсіптік кәсіпорындар үшін арналған жерлердегі тұрғын үйлер салынатын арнайы аумақтар мәңгі бақи үлкейе беруі мүмкін емес) және «шекті шектегіш (пороговый ограничитель)» (адамдардың шекті саны болады, бұл қызмет көрсету саласындағы кәсіпорындар салуда өте экономикалық тиімді болып келеді – мысалға адам саны 1000 адамға жетсе бұл 5000 орындық жаңа аурухана салу керектігін көрсететді).

Егер темір рудасы таусылып, жұмыс орындары жабылуды бастағанда базалық секторда жұмыспен қамтылғандар саны азаюды бастайды. Егер билік органдарындағы басшылар арнайы шешеімдер қабыламааса – аудандық саясаттар жүргізбесе, қала және қала маңайында орналасқан аудандар өмір сүру жағдайы нашарлап, экологиялық және әлеуметтік тұрмысы төмендеген депрессиялық, наразылық акциялары көп болатын аудандарға айналады.

Пайдаланылған әдебиеттер

- 1) Қазақ тілі терминдерінің салалық ғылыми түсіндірме сөздігі: География және геодезия. — Алматы: «Атамұра» баспасы, 2007. — 264 бет.
- 2) <http://files.school-collection.edu.ru/dlrstore/0000c51-1000-4ddd-517d-3600483aebf5/05-3-1.htm>
- 3) <https://www.google.ru/search?q=фото+раб+отники&newwindow=1&tbm>

*Тыңдағандарыңызға
рақмет!!!*